

Hogyan tanul a gyerekem 2 nyelvet, németet és a családi nyelvet?

szöveg: Dr. Michaela Ulich

grafika: Silvia Hüsler

Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Inneren
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Kedves szülők!

Lehet, hogy néha azt kérdezik maguktól, hogy

"Hogyan tanul a gyerekem németül?" vagy

"Tanulhat a gyerekem kicsi korától kezdve két nyelvet?" illetve

"A gyerekem vajon később jól fogja tudni kifejezni magát – pl. az iskolában?"

Egyik vagy másik kérdés sok szülőt foglalkoztat. Ezekkel a kérdésekkel már sok pedagógus és kutató is foglalkozott.

Erre vonatkozóan szeretnénk önöknek néhány információt és tanácsot nyújtani.

Mi kell egy gyerekeknek, hogy nyelvileg jól fejlődjön?

- **A gyerekek jól tudnak két különböző nyelvet is tanulni**

Ha a gyereke két különböző nyelvvel nő fel, pl. otthon az egyik nyelvvel és az óvodában a némettel, az egy nagy esélyt jelent a gyerek jövőjére nézve.

Vizsgálatok azt mutatják: *Egy gyerek kicsi korától jól tanulhat két nyelvet (sőt hármat is), ha fejlesztik ezekben a nyelvekben.*

Ha az apa és az anya különböző nyelveket beszélnek, mindenki beszélheti a saját nyelvét a gyerekekkel, azzal megbirkózik a gyerek. Viszont fontos, főleg kicsi gyerekeknél, hogy egyértelmű szabályok legyenek, úgy hogy a gyerek egy bizonyos nyelvet egy bizonyos személlyel tudjon összekötni. Akkor tudja, hogy "Édesanya úgy beszél, édesapa meg így, és evéskor úgy beszélünk...".

- **Az óvoda esélyt jelent a gyereke számára**

Az óvodában a gyereke németül tanul és sok minden mást, ami a nyelvi fejlődéséhez – és később az iskolában – fontos. Ezért az óvoda egy esélyt jelent, és jó, ha a gyereke három éves korától rendszeresen jár óvodába. Így elég ideje van az iskolakezdésig, hogy belenőjön a német nyelvbe. Az *óvónők tudatosan fejlesztik a német nyelvet – játékokkal, beszélgetésekkel, énekekkel és mondókákkal, képeskönyvekkel és mesékkel.*

Lehet, hogy az elején, amikor a gyerek még nem tud németül, keres magának olyan barátokat, akik otthon ugyanazt a nyelvet beszélnek mint ő. Ez segíti a gyereket abban, hogy beleszokjon és hogy jól érezze magát. Előbb-utóbb német barátokat is fog találni.

- **Milyen nyelvet beszél a gyerekével?**

Néha azt javasolják a szülőknek: "Beszéljen németül a gyerekével, akkor könnyebb lesz neki majd az iskolában". Ez a tanács helytelen. *Beszélje vele azt a nyelvet, amelyiket legtermészetesebben és legjobban beszél – ez általában az anyanyelv.* Ebben a nyelvben ismeri a legtöbb szót és tudja, hogyan alakítják a mondatokat. *A gyerekének így jó alapjai lesznek, amik majd segíteni fogják más nyelvekben is, pl. amikor németet fog tanulni.* Sok évig tart, amíg egy gyerek jól beszél egy nyelvet – ez az első nyelvre igaz, de minden további nyelvre is.

Néhány gyerek átmegy egy olyan szakaszon, amikor csak nyelvet akar beszélni – pl. csak németül. Ez teljesen természetes. Ha ön következetesen továbbra is az anyanyelvét beszéli, és ha a gyerek ezt a nyelvet máshol is hallja, akkor nem vész el, a gyerek tovább tanul, hallgatóként – és később bizonyosan megint beszélni fogja a nyelvet.

• Mit tehet a családban a gyerek nyelvi fejlődése érdekében?

A mindennapi élet a családban fontos a nyelv fejlődése számára, mert a családban megtanulja a gyerek az első nyelvét. Milyen konkrét lehetőségek vannak a családban, hogy fejlesszük a gyereket a nyelvi fejlődésben?

□ Öröme-lelés a beszédben és a mesélésben

A nyelvet nem lehet edzeni, hanem kisebb gyerekeknél minden nap fejlődik azzal, hogy a gyerek hallgat és maga is beszél – pl. játék, könyvnézés, közös étkezés közben, vagy szerető emberekkel való beszélgetéskor. *A napi beszélgetések nagyon fontosak a gyerek számára: Meséljen a gyerekének a munkájáról, a nagyszülőkről, valamilyen kis élményről, ami aznap történt Önnél.* És ha a gyerek pl. figyeli főzés közben, akkor mesélje el neki, hogy ma mi mindent tesz a lábosba. Örüljön neki, ha a gyerek sokat kérdez és sokat mesél – minek örült vagy mi az, ami bosszantotta, mit mondtak a barátok az óvodában stb. *Mesélés közben megtanulja a gyerek, hogy hogyan fejezze ki magát, és hogyan magyarázza el ötleteit és kívánságait.*

Egy gyerek akkor tanul a legjobban, ha jól érzi magát és nem fél attól, hogy hibázik. Előfordul, hogy egy gyerek kitalál halandzsaszavakat, játszik a nyelvvel - ezt élvezzi, és ez segíti a nyelvi fejlődését. Nem tesz jót a fejlődésnek, ha kijavítja a gyereket, amikor "hibázik". Olyan gyerekek, akiket sokat kijavítják, néha elveszítik az örömet a beszélésben és mesélésben.

Vannak olyan foglalkozások, amelyek során nagyon sokat tanul a gyerek és különösen jól fejlődnek a nyelvi képességei. Ezek elsősorban a meseolvasás, a mesélés, a könyvnézés, a mondókázás és az éneklés.

□ Együtt képeskönyvet nézni

Ha a szülő sokszor – ha lehet, minden nap – képeskönyvet néz a gyerekekkel, ez nagyon segíti a nyelvi fejlődését. Ha minden nap képeskönyvet néz a gyerekével, akkor a gyereke ezáltal sok mindent tanul, ami majd más nyelvekben is segíteni fogja és ami az iskolában is fontos lesz majd – ezt sok kutatás is igazolta már. Háttha az idősebb testvéreknek, a nagynéninek vagy a nagyapának is van néha ideje meseolvasásra.

A könyvnézésnél és a meseolvasásnál az a fontos,

◆ hogy a gyerek is és a felnőtt is élvezze (ha a felnőtt túl sokat kérdez, ez elronthatja a gyerek élvezetét)

◆ hogy a gyereke sokat beszélhet a képekről és a meséről – mindent elmondhassa, ami eszébe jut

Ha otthon nincsenek képeskönyvei és nincs lehetősége kölcsönözni, mégis nézhet könyvet a gyerekével a saját anyanyelvén: Sok német képeskönyvnek nincs szövege, vagy csak kevés. Ilyeneket kölcsönözni lehet a könyvtárban vagy az óvodában, kérdezze meg az óvónőt. Otthon aztán megnézheti őket a gyerekével, a saját anyanyelvén beszélhet a gyerekével a képekről – és akár

ki is találhat a gyerekekkel együtt egy mesét a képekhez. Az is egy lehetőség, hogy a gyerek hazahoz az óvodából egy képeskönyvet és mesél önnek valamit a képekről és a meséről. Könyvtárakban most már kétnyelvű képeskönyveket is találhatunk. Ha jól beszél németül, akkor váltani is lehet: Egyszer németül olvas fel, egyszer meg a családi nyelven. Előfordul, hogy a gyerekeknek van egy kedvenc meséje, amit újra és újra akar hallgatni és nézni. Ez is jó, mert így fejlődik a nyelvérzéke.

□ **Mesélni**

A gyerekek szeretik a meséket. Ha egy gyerek sokszor hallgat mesét, ha az apa, az anya, talán a nagybácsi vagy a nagyapa mesél vagy felolvas, akkor fejlődik a nyelv. *Megtanul megérteni és saját maga is elmesélni egy mesét, ami később iskolában nagyon fontos.* Ezek lehetnek mindennapi történetek, mesék, az Ön gyerekkorában átélt események – minden, ami Önnek és a gyerekének tetszik. Mi lenne, ha minden nap mesélne neki egy esti-mesét?

Ezenkívül énekek, ujj-játékok és mondókák segítségével is nagyon jól lehet fejleszteni a nyelvi képességeket – és a gyerekek nagyon élvezik őket. Emlékszik még a gyerekkori versekre vagy kiszámolókra?

□ **A tévzés nem elég**

Tévészekkor főleg a képeket figyeli a gyerek, nem azt, amit mondanak. *És legtöbbször csendben hallgatják. Ezért a tévzés nemigen hasznos a nyelvi fejlődés számára.* Többet tanul a gyerek, ha pl. egy mesekazettát hallgat, vagy ha a szülő olvas neki. Ha a gyereke tévét néz, nagyon fontos, hogy beszélgessen a gyerekével az adásról.

□ **Két nyelvvel élni – a gyerekeknek szüksége van példaképekre**

A szülő fontos példakép a gyerek számára. *Előfordul, hogy egy gyerek azt tapasztalja, hogy a szülő igyekszik jól megtanulni németül – pl. megkérdez egy-egy szót a gyerektől, vagy az óvodában szervezett nyelvi tanfolyamra jár. Ezek segítséget jelentenek a gyerekeknek.* Ilyenkor ő is kíváncsi, és büszke arra, hogy tanul németül. Egy gyerek azt is észreveszi, hogy a szülő értékeli-e, ápolja-e a saját anyanyelvét, és hogy fontosnak tartja-e a kétnyelvűséget.

A nyelv egy kincs....

Ha a gyereke két nyelvet beszél és később majd jól tudja kifejezni magát, ez egy kincs, ami az életében és a munkában segíteni fogja majd. Ezt a kincset senki nem veheti el tőle.

Önnek és gyerekének minden jót és sok sikert kívánunk ezen az úton.